

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2023. № 6.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2023.6.4>

УДК 351

З. М. Бурик,

д. держ. упр., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування, Університет Григорія Сковороди в Переяславі

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4394-6766>

Т. О. Савостенко,

к. е. н., доцент, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4115-3340>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ КОМУНАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Z. Buryk,

Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor, Professor of the Department of Management and Public Administration, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

T. Savostenko,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Administration and Lokal Self-government, Dnipro University of Technology

FOREIGN EXPERIENCE OF PUBLIC MANAGEMENT OF COMMUNAL PROPERTY OF TERRITORIAL COMMUNITIES

У статті досліджено актуальні питання публічного управління комунальною власністю територіальних громад України, що є критично важливим аспектом врядування, який впливає на місцевий економічний розвиток, справедливість та сталість. Мета статті – на основі зарубіжного досвіду публічного управління комунальним майном показати напрями удосконалення публічного управління комунальним майном територіальних громад України. Використовуючи методи порівняльного аналізу, дослідження вивчає тонкощі державного управління у вищезгаданих країнах, заглиблюючись у їхні правові, економічні та адміністративні механізми. Результати дослідження висвітлюють різні успішні практики, такі як використання податкових пільг та надійних реєстрів власності у США, а також динамічну систему податку на нерухомість, що адаптується до місцевих фінансових умов у Німеччині. Ці приклади, а також ширший міжнародний досвід підкреслюють важливість чітких прав власності, ефективних механізмів придбання та продажу майна, а також справедливих податкових систем, які заохочують економічну активність. Практичне значення цього дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані при реформуванні системи державного управління комунальною власністю в Україні. Отримані висновки можуть сприяти внесенню змін до законів і нормативно-правових актів, зміні адміністративної культури та заохоченню громадян до участі в процесах прийняття рішень на державному рівні.

The article investigates the topical issue of public administration of communal of territorial communities of Ukraine, which is a critical aspect of governance that affects local economic development, equity and sustainability. The purpose of the article is to show, based on the foreign experience of public management of municipal property, the directions for improving public management of municipal property of territorial communities of Ukraine. To achieve this goal, the article identifies the key problems of public management of the public utilities sector in Ukraine, analyzes the experience of developed countries in this area, and identifies key areas for improving the current policy of public utilities management. Research

methods. Using the methods of comparative analysis, the study examines the intricacies of public administration in the above-mentioned countries, delving into their legal, economic and administrative mechanisms. Results. Generally, studying the experiences of various countries provides valuable insights for improving the management of municipal property in Ukrainian territorial communities. Examples from countries like the United States, France, Germany highlight effective strategies such as comprehensive inventory and assessment systems, private sector participation, differentiated tax rates, and promoting local autonomy and inter-municipal cooperation. By implementing these approaches, Ukraine can enhance public management practices, optimize resource utilization, and foster sustainable development in its territorial communities. These examples, as well as broader international experience, emphasize the importance of clear property rights, efficient mechanisms for acquiring and selling property, and fair tax systems that encourage economic activity. The practical significance of this study is that its findings can be used to reform the system of public administration of municipal property in Ukraine. The findings can contribute to amending laws and regulations, changing the administrative culture, and encouraging citizens to participate in decision-making processes at the state level.

Ключові слова: *місьцеве самоврядування, комунальна власність, територіальна громада, механізми публічного управління, громадянське суспільство, зарубіжна практика.*

Keywords: *Local self-government, communal property, territorial community, public administration mechanisms, civil society institutions, resource provision of territorial community, network technologies, auction theory.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Ефективне та результативне публічне управління комунальною власністю є важливим аспектом місцевого самоврядування. Таке управління має бути зорієнтоване на сталий місцевий економічний розвиток та виступати важливим джерелом доходів для

територіальних громад, а також сприяти підвищенню доступності та якості публічних послуг. В Україні забезпечення ефективності публічного управління комунальною власністю є нагальним питанням з огляду на триваючі реформи децентралізації, фіскальні обмеження, з якими стикаються органи місцевого самоврядування, та війну, що вимагає повного економічного переформатування.

Однією з ключових проблем є відсутність повної та актуальної інвентаризації комунальної власності, що ускладнюється неефективною системою оцінки майна. Це ускладнює планування та прийняття органами місцевого самоврядування обґрунтованих рішень щодо використання, утримання та розвитку своїх активів.

Недостатнє використання державно-приватного партнерства означає втрачені можливості для мобілізації ресурсів та досвіду приватного сектору для утримання та модернізації муніципальних активів. Результатом цього часто є недостатнє обслуговування та недостатнє використання власності територіальних громад (далі – ТГ), що не дозволяє реалізувати свій потенціал у сприянні місцевому розвитку та наданні публічних послуг.

Крім того, система оподаткування комунальної власності ТГ в Україні часто покладає непропорційний тягар на власників житлової нерухомості. В Україні, на відміну від розвинених держав, нерухомість була єдиним варіантом для інвестицій, а тому як бізнес, так і населення вкладали кошти в будівництво, що призвело до надлишкових площ капітального майна, які сьогодні не використовуються, але оподатковуються.

Комерційна нерухомість та інші потенційні джерела муніципальних доходів ТГ використовуються неефективно, що може поглиблювати нерівність та обмежувати фінансову стійкість органів місцевого самоврядування. Цю проблему поглиблює брак гнучкості податкової системи для пристосування до місцевих умов і потреб.

Попри реформу децентралізації, значний ступінь контролю над комунальною власністю ТГ далі залишається за центральною або регіональною владою. Такий централізований контроль обмежує автономію територіальних

громад, перешкоджаючи їхній здатності приймати рішення, які найкраще відповідають місцевим умовам і потребам.

Війна створює додаткові складнощі, оскільки багато громад стикаються з проблемами, пов'язаними з руйнуванням, переміщенням та перерозподілом муніципальної власності. Ці виклики вимагають контекстно орієнтованого підходу до державного управління комунальною власністю.

У світлі цих викликів існує нагальна потреба у зміні концепції та реформуванні публічного управління комунальною власністю територіальних громад. Це вимагає детального вивчення міжнародного досвіду та адаптації відповідних практик до місцевого контексту, особливо в постконфліктних умовах. Враховуючи центральну роль комунальної власності у місцевому управлінні та розвитку, розв'язання цих питань є ключовим для посилення ефективності та сталості публічного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наявна література на тему дослідження в сукупності представляє ґрунтовне та багатовимірне розуміння управління комунальною власністю в Україні та інших країнах. Вона пропонує цінне розуміння викликів, стратегій та практик, пов'язаних з цим життєво важливим аспектом публічного управління.

До прикладу, Дрогобецький І. [2], досліджує сутність та інструменти управління комунальною власністю в Україні та інших країнах, пропонуючи порівняльну перспективу. Інші дослідники, як, наприклад, Калиновський Б. [3], зосереджуються на досвіді муніципальної реформи в країнах Європейського Союзу, який може слугувати моделлю для України. Їхній аналіз європейського досвіду дозволяє запропонувати відповідні рішення для українських муніципалітетів. Тим часом публікації авторів Гуськова І. [3] та Коханій М. [1], спираються на міжнародний досвід управління муніципальною власністю. Вони пропонують цінні уроки для України – від детального вивчення усталених практик до розуміння того, як різні юрисдикції долали подібні до українських виклики. Загалом, ці джерела пропонують багату палітру ідей та доказів, які можуть бути використані для посилення публічного управління комунальною власністю в територіальних громадах в Україні. Разом з тим наукових

досліджень, які були б актуальні для викликів та загроз сьогодення не вистачає, тому поточне дослідження є актуальним та має практичну цінність для системи публічного управління всіх рівнів.

Мета статті – на основі зарубіжного досвіду запропонувати напрями удосконалення публічного управління комунальною власністю територіальних громад в Україні.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Для досягнення поставленої мети в статті виконано наступні завдання: визначено ключові проблеми державного управління комунальною власністю в Україні; проаналізовано досвід розвинутих держав у цій сфері; визначено основні напрями удосконалення чинної політики управління комунальною власністю територіальних громад в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У системі публічного управління комунальною власністю в територіальних громадах можна сьогодні виявити ряд проблем:

1. Відсутність комплексної інвентаризації майна та неефективна оцінка його вартості. Крім того, системам оцінки майна часто бракує прозорості та послідовності, що призводить до неефективного оподаткування та потенційного нецільового використання активів.

2. Обмежена участь приватного сектору. Хоча законодавча база дозволяє державно-приватне партнерство (ДПП) в Україні, воно не набуло широкого застосування в управлінні комунальною власністю. Як наслідок, потенціал мобілізації ресурсів приватного сектору для утримання, модернізації та розвитку муніципальних активів залишається значною мірою невикористаним.

3. Несправедливе оподаткування. Система податку на нерухомість часто покладає непропорційний тягар на власників житлової нерухомості, тоді як комерційна нерухомість та інші потенційні джерела муніципальних доходів не використовуються ефективно. Податковій системі також може бракувати гнучкості для адаптації до місцевих умов і потреб.

4. Централізований контроль та обмежена місцева автономія. Попри триваючі реформи з децентралізації, значна частина контролю над

комунальною власністю все ще залишається в руках центральних або регіональних органів влади. Це обмежує здатність територіальних громад приймати рішення, які найкраще відповідають місцевим умовам і потребам.

5. Поствоєнні виклики. Війна в Україні додає ще один рівень складності до цих питань, оскільки багато громад зіткнулися з проблемами, пов'язаними з руйнуванням, переміщенням та перерозподілом муніципального майна.

Для розв'язання цих проблем існує нагальна потреба в тому, щоб українські територіальні громади вивчали іноземний досвід та адаптували відповідні стратегії до місцевого контексту, особливо в післявоєнний період. Сфери для вивчення включають:

- підходи до проведення комплексної інвентаризації та оцінки. (Впровадження системних практик реєстрації та оцінки муніципальної власності, як це робиться у США);

- можливості участі приватного сектору. (Вивчення моделей залучення ресурсів приватного сектору до управління муніципальною власністю, таких як концесійні угоди у Франції);

- підходи до використання диференційованих податкових ставок. (Впровадження гнучких і справедливих систем оподаткування, на основі досвіду Німеччини);

- досвід встановлення місцевої автономії та міжмуніципальне співробітництво. (Просування реформ децентралізації та сприяння міжмуніципальному співробітництву, спираючись на досвід Франції та Данії).

Вивчаючи та адаптуючи ці іноземні практики, територіальні громади України можуть покращити публічне управління комунальною власністю, що сприятиме їх місцевому економічному розвитку в цілому та, зокрема, підвищенню фінансовій стійкості, покращенню надання послуг населенню. Це особливо важливо у складних постконфліктних умовах. Розглянемо зарубіжний досвід публічного управління комунальним майном більш детально.

Норвегія. У Норвегії, муніципалітети відіграють важливу роль у наданні основних послуг громадянам, включаючи освіту, охорону здоров'я, соціальні послуги, комунальні служби та інфраструктуру. Специфіка норвезької моделі

полягає в тому, що муніципалітети мають значну фінансову автономію. Вони встановлюють місцеві податки та збори й самостійно вирішують, як розподіляти ці кошти. Централізоване планування у Норвегії, що охоплює 4 або більше років, дозволяє муніципалітетам більш ефективно керувати своїми ресурсами й забезпечувати стабільність надання послуг населенню [1].

Швейцарія. Швейцарська система відома своєю децентралізацією, з великою автономією на рівні кантонів та муніципалітетів. Швейцарські муніципалітети володіють широкими повноваженнями та відповідають за багато сфер життя місцевих громад. Зокрема, різноманіття форм місцевого самоврядування та гнучкість в установленні податків є важливими аспектами швейцарської системи. Це не тільки сприяє більш ефективному управлінню, але й підтримує високий рівень участі громадян в управлінні [1, с. 64].

Польща. Польща зазнала багаторазових реформ у сфері управління комунальною власністю, від об'єднання державної влади та громадського самоврядування в 1970-х роках, до відновлення довоєнної системи самоврядування в 1990 році. В 1990 році було введено систему, згідно з якою деякі місцеві завдання виконувалися «агентами» урядової адміністрації, які безпосередньо підпорядковувалися Раді Міністрів, Прем'єру чи окремим міністрам. Інші завдання виконувались органами самоврядування, які підпорядковувалися місцевим співтовариствам. Органи місцевого самоврядування мали право на власні прибутки від місцевих податків і зборів, що дозволяло їм розпоряджатися комунальною власністю та управляти місцевими ресурсами.

Такий досвід Польщі показує значну автономію територіальних громад в питанні управління комунальною власністю та може бути цінним для України в контексті розвитку та стабілізації місцевого самоврядування [2].

Франція. Франція має унікальний досвід в області управління комунальною власністю, особливо в контексті наявності значної кількості комун. Управління комунальною власністю забезпечує значне джерело доходів для бюджетів комун та департаментів. Однією з ключових особливостей французької моделі є використання системи концесій, за допомогою якої

муніципальний комплекс передається в управління приватним компаніям на основі довгострокового договору. Це дозволяє муніципалітетам мінімізувати свої витрати на утримання та модернізацію майна, не втрачаючи їх назавжди. Приватний інвестор, у свою чергу, отримує стимул до інвестицій у розвиток та підтримку майна, щоб окупити вкладені ресурси.

Організаційно, основною ланкою місцевого самоврядування у Франції є комуни, які керуються обраними представницькими органами, включаючи раду та мера. Водночас система місцевого самоврядування у Франції характеризується високим рівнем адміністративного контролю з боку державної та регіональної влади.

Важливо зауважити, що досвід Франції підкреслює важливість адаптації будь-якої моделі управління до місцевого контексту. Особливості політичної, економічної та соціальної структури Франції відіграли ключову роль у формуванні системи управління комунальною власністю в країні, і ці фактори повинні бути враховані при спробі впровадження подібних моделей в інших контекстах [3].

США. У США основним методом реалізації міської політики щодо муніципальної власності є купівля-продаж. Більшість покупців купують нерухомість у кредит, сплачуючи початковий внесок у розмірі близько 20 % від загальної вартості об'єкта і виплачуючи решту протягом 25 – 30 років за кредитною ставкою до 7 % річних. Національна політика заохочує індивідуальне землекористування та придбання нерухомості шляхом зниження федеральних податків, щоб допомогти власникам погасити свої кредити. Ця система забезпечує широкий розподіл власності на нерухомість і сприяє економічній активності через ринок нерухомості.

Уся власність у вигляді землі та «поліпшень» (тобто споруд, зведених на землі) реєструється у спеціальній реєстраційній книзі в кожному місті США та оцінюється за її вартістю. Щороку встановлюється місцева ставка податку, і власник нерухомості сплачує певний відсоток від її ринкової вартості як податок до міської скарбниці. Ця система забезпечує стабільні та передбачувані доходи для муніципальних органів влади, а також створює стимули для

власників нерухомості інвестувати та розвивати свою власність, щоб підтримувати або збільшувати її вартість. Американська модель, як і інші муніципальні моделі, формується під впливом унікального політичного, економічного та соціального контексту країни. Її акцент на приватній власності та ринкових механізмах управління муніципальною власністю не може бути безпосередньо застосований у всіх контекстах, але є яскравим прикладом змішаної моделі, яка поєднує елементи залучення державного та приватного секторів [4].

У США для публічного управління комунальним майном на рівні міст та муніципалітетів використовуються мережеві технології. Наприклад, в місті Нью-Йорк існує онлайн-платформа «NYC OpenData», де громадяни можуть отримати доступ до великої кількості даних про місто та його комунальні ресурси [8].

Данія. У Данії також використовуються мережеві технології для публічного управління комунальним майном. Наприклад, в Копенгагені була запроваджена система «Цифрове місто» (Digital City), яка надає громадянам доступ до онлайн-послуг, таких як реєстрація автомобілів, оплата податків та використання інших комунальних послуг [10].

Німеччина. У Німеччині муніципалітети стягують земельний податок із земельних ділянок, що перебувають у власності юридичних та фізичних осіб. Ставка податку складається з двох компонентів – базової ставки, яка затверджується централізовано, та надбавки, розмір якої залежить від фінансового стану місцевої влади. Базова ставка варіюється в межах 0,31 – 0,6 % від вартості землі. Державні підприємства, церкви та громадські організації звільняються від сплати цього податку, враховуючи їхній внесок у суспільне благо та унікальний характер їхньої діяльності. Певні пільги існують і для житлової нерухомості. Наприклад, перші 10 років після придбання житла можуть бути звільнені від сплати податків, що заохочує придбання житла у власність і розвиток нерухомості. Податкова система Німеччини відображає прагнення країни збалансувати потребу в державних доходах з міркуваннями щодо економічних реалій різних типів власників нерухомості. Вона є

різновидом змішаної моделі, що поєднує елементи державного регулювання та ринкової свободи. Тонке налаштування податкових ставок місцевими органами влади допомагає забезпечити відповідність податкового навантаження місцевому економічному контексту.

Німецька модель демонструє складний і нюансований підхід до управління муніципальною власністю та оподаткування. Вона свідчить про важливість адаптації механізмів політики до місцевих умов та збалансованого підходу до оподаткування різних типів майна та власників. Такий підхід є особливо актуальним для країн з високим рівнем економічного розмаїття серед муніципалітетів [5].

Управління комунальною власністю є критично важливим аспектом фінансової стійкості органів місцевого самоврядування. Ефективне управління комунальною власністю сприяє генеруванню доходів та розвитку місцевої економіки. Виходячи з досвіду різних країн, існує кілька стратегій, які потенційно можуть покращити публічне управління комунальною власністю в українських територіальних громадах.

1. Комплексна інвентаризація та оцінка (на основі досвіду США). У Сполучених Штатах Америки все майно у вигляді землі та «поліпшень» (тобто споруд, побудованих на землі) реєструється та оцінюється. Така систематична інвентаризація забезпечує надійну базу для оподаткування майна, що є основним джерелом муніципальних доходів. Україна може покращити управління своєю власністю, забезпечивши комплексну та оновлену інвентаризацію всіх об'єктів комунальної власності, а також прозору та справедливую систему оцінки майна [4]. Прозорість в оцінці майна означає, що методи і критерії оцінки є відкритими і зрозумілими для власників майна. Наприклад, власник знає, що вартість його будинку визначається за такими параметрами, як розмір, стан, розташування і порівняння з іншими подібними будинками. Справедливість означає, що подібні об'єкти оцінюються однаково. Так, якщо два ідентичні будинки розташовані в одному і тому ж районі, їх оціночна вартість має бути приблизно однаковою.

2. Заохочення участі приватного сектору (на основі досвіду Франції). Французький підхід до концесійних угод пропонує цікаву модель залучення ресурсів приватного сектору до управління муніципальною власністю. Ця модель дозволяє муніципалітетам мінімізувати свої витрати на утримання та модернізацію об'єктів нерухомості, а приватний інвестор має фінансові стимули для підтримки та розвитку об'єктів нерухомості. Французька модель концесійних угод залучає приватний сектор для управління та модернізації публічних активів. Влада зберігає контроль над стратегічними аспектами, такими як ціноутворення і стандарти якості, використовуючи ретельно складені договори. Таку модель також можна було б дослідити в Україні, можливо, починаючи з другорядних або комерційних об'єктів [3].

3. Диференційовані ставки податку (на основі досвіду Німеччини). У Німеччині ставки земельного податку складаються з базової ставки та надбавки, яка визначається місцевими органами влади. Прийняття подібного підходу в Україні могло б сприяти більш гнучкому та справедливому оподаткуванню. Наприклад, можна було б встановити диференційовані ставки для комерційної та житлової нерухомості, або для міської та сільської місцевості [5]. Зокрема надбавки або зменшення податку є важливим для нерухомості, яка використовується не повною мірою, або знаходиться в занедбаному стані, через втрату економічного потенціалу регіону після набуття незалежності.

4. Місцева автономія та міжмуніципальне співробітництво (на основі досвіду Франції та Данії). Роль комун у Франції та концепція комунальної відповідальності в Данії підкреслюють важливість місцевої автономії та співробітництва в державному управлінні. Українські територіальні громади могли б отримати вигоду від більшої децентралізації повноважень щодо управління комунальною власністю. Зокрема, можна виносити на громадські голосування в межах територіальної громади плани щодо використання комунального майна. Крім того, можна було б заохочувати міжмуніципальне співробітництво, наприклад, з метою об'єднання ресурсів для управління спільними активами або надання спільних послуг [3].

Таблиця 1. Використання зарубіжного досвіду для удосконалення публічного управління комунальним майном територіальних громад в Україні

Рекомендації	Моделльна країна	Опис
Комплексна інвентаризація та оцінка	США	Провести ретельну та оновлену інвентаризацію всіх об'єктів комунальної власності із застосуванням прозорої та справедливої системи оцінки майна.
Проведення аукціонів	США	Запровадити прозорі аукціони з метою збуту комунального майна, що використовується неефективно
Заохочення участі приватного сектору	Франція	Вивчити можливість укладення концесійних угод або інших подібних моделей для залучення ресурсів приватного сектору до управління та розвитку комунальної власності.
Диференційовані податкові ставки	Німеччина	Запровадити гнучкі податкові ставки, що встановлюються місцевою владою, для більш гнучкого та справедливого оподаткування.
Інститути громадянського суспільства суспільства	США Німеччина Нідерланди	Сформувати прозорі умови управління комунальним майном, контроль за яким може здійснювати громадянське суспільство, що може ініціювати моделі ефективного використання.
Місцева автономія та міжмуніципальне співробітництво	Франція та Данія	Сприяти більшій децентралізації та заохочувати міжмуніципальне співробітництво для більш ефективного та результативного управління комунальною власністю.
Мережеві технології	США та Данія	Використовувати інтерактивні інтернет технології, які дозволяють громадянам контролювати процеси управління комунальним майном та приймати участь в його ефективному використанні

Джерело: сформовано на основі [6-10]

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Дослідження публічного управління комунальною власністю в різних державах виявило ключові фактори, які призвели до успіху в ефективному, прозорому та справедливому управлінні комунальними активами. Зарубіжні практики, адаптовані до українського контексту, можуть запропонувати шлях до покращення державного управління комунальною власністю в територіальних громадах країни. Однак очевидно, що успішне застосування цих методів вимагатиме не лише законодавчих і нормативних змін, а й значних зрушень в адміністративній культурі та залученні громадян до процесів прийняття публічних рішень. Досвід інших країн також вказує на необхідність постійної

адаптації та інновацій, оскільки потреби громад змінюються і виникають нові виклики.

Це дослідження підкреслює важливість вивчення міжнародного досвіду державного управління комунальною власністю, водночас визнаючи необхідність пошуку рішень, пристосованих до місцевих умов і викликів. Прийняття такого підходу може значно покращити публічне управління комунальною власністю в Україні, що призведе до підвищення його ефективності, прозорості, справедливості, що сприятиме місцевому економічному розвитку.

Література

1. Коханій М. С. Публічне управління в муніципальному секторі: зарубіжний досвід для України. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2019. Т. 30 (69). № 1. С. 61–65.
2. Дрогобецький І. Управління муніципальною власністю в Україні та окремих країнах світу: суть, інструментарій. *Вісник економіки*. 2022. №1. С.203-218. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.01.203>
3. Калиновський Б. В. Досвід проведення муніципальної реформи в країнах Європейського Союзу. *Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості: збірн. тез доповідей четвертої щорічної Всеукр. наук.-практ. конф.*, 10 грудня 2020 року, м.Київ. Київ: АПСВТ, 2020. С. 22–28.
4. Гуськова І. Б. Сучасний закордонний досвід управління комунальною власністю. *Теорія та практика державного управління*. 2013. Вип. 3. С. 365-373. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2013_3_51_c
5. Ache P. The Single European Market: Possible Impacts on Spatial Structures of the Federal Republic of Germany. Dortmund : University of Dortmund, 2001. 363 p.
6. Волошенко О. О., Діденко Є. О. Підвищення ефективності управління муніципальною власністю. *Державне управління: удосконалення та розвиток*.

2017. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2017_2_7 (дата звернення: 12.06.2023).

7. Голуб В. Управління власністю територіальних громад в Україні з урахуванням світового досвіду. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-03\(3\)/09gvfusd.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-03(3)/09gvfusd.pdf) (дата звернення: 12.06.2023).

8. Okamoto K. What is being done with open government data? An exploratory analysis of public uses of New York City open data. *Webology*. 2016. Vol. 13. № 1. URL: <https://www.webology.org/2016/v13n1/a142.pdf> (дата звернення: 12.06.2023).

9. Milgrom P. Procuring Universal Service: Putting Auction Theory to Work. *ResearchGate*. 2009. pp.1-10. URL: https://www.researchgate.net/publication/247267328_Procuring_Universal_Service_Putting_Auction_Theory_to_Work (дата звернення: 12.06.2023).

10. Scupola A., Mergel I. Co-production in digital transformation of public administration and public value creation: The case of Denmark. *Government Information Quarterly*. 2021. Vol.39, №3, pp. 16-50. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.giq.2021.101650> (дата звернення: 12.06.2023).

References

1. Kohaniy, M. S. (2019), "Public administration in the municipal sector: foreign experience for Ukraine", *Vcheni zapysky TNU im. V. I. Vernadskoho. Seriya: Derzhavne upravlinnya*, 30(69), vol.1, pp.61–65.

2. Drohobets'kyi, I. (2022), "Management of municipal property in Ukraine and certain countries of the world: essence, toolkit", *Visnyk ekonomiky*, [Online], vol. 1, pp. 203-218. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.01.203>.

3. Kalynovs'kyi, B. V. (2020), "Experience of conducting municipal reform in the countries of the European Union", *Munitsypalna reforma v konteksti yevrointehratsii Ukrainy:pozytsiia vlady, naukovtsiv, profspilok ta hromadskosti: zbirn. tez dopovidei chetvertoi shchorichnoi Vseukr. nauk.-prakt. konf.* [Municipal reform in the context of the European integration of Ukraine: the position of the

authorities, scientists, trade unions and the public: collection. theses of reports of the fourth annual All-Ukrainian science and practice conf.], Kyiv, Ukraine.

4. Hus'kova, I. B. (2013), "Modern foreign experience in managing communal property", *Teoriya ta praktyka derzhavnoho upravlinnya*, [Online], vol.3, pp.365-373, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2013_3_51 (Accessed 12 June 2023).

5. Ache, P. (2001), *The Single European Market: Possible Impacts on Spatial Structures of the Federal Republic of Germany*, University of Dortmund, Dortmund.

6. Voloshenko, O. O. and Didenko, Ye. O. (2017), "Increasing the efficiency of managing municipal property", *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, [Online], vol.2, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2017_2_7 (Accessed 12 June 2023).

7. Holub, V. (2009), "Management of the property of territorial communities in Ukraine taking into account the world experience", [Online], available at: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-03\(3\)/09gvfusd.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-03(3)/09gvfusd.pdf) (Accessed 12 June 2023).

8. Okamoto, K. (2016), "What is being done with open government data? An exploratory analysis of public uses of New York City open data", *Webology*, [Online], vol. 13, no. 1, available at: <https://www.webology.org/2016/v13n1/a142.pdf> (Accessed 12 June 2023).

9. Milgrom, P. (2009), "Procuring Universal Service: Putting Auction Theory to Work", *ResearchGate*, [Online], pp. 1-10, available at: https://www.researchgate.net/publication/247267328_Procuring_Universal_Service_Putting_Auction_Theory_to_Work (Accessed 12 June 2023).

10. Scupola, A. and Mergel, I. (2021), "Co-production in digital transformation of public administration and public value creation: The case of Denmark", *Government Information Quarterly*, [Online], vol.39, no.3, pp.16-50, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.giq.2021.101650> (Accessed 12 June 2023).

Стаття надійшла до редакції 15.06.2023 р.